Рак на маточната шийка

Ракът на маточната шийка (РМШ) е едно от най - разпространените злокачествени заболявания при жената. По данни на Световната здравна организация, РМШ заема 15% дял от всички онкологични заболявания при жената и се нарежда на трето място по честота, след рака на млечната жлеза и рака на маточното тяло.

Епидемиологичните проучвания сочат, че България е сред високо засегнатите страни с ръст в заболеваемостта и смъртността от РМШ . Годишно в нашата страна се регистрират около 1200 новозаболели жени, като се отчита по - висок дял на напредналите форми на рака. Заболяват жени във възрастовата група 15-49 години, като най- голямо е засягането на жените между 30-45 години. У нас умират около 400 жени, като най-голяма е групата на 23 годишните. Данните от Българския национален раков регистър сочат постоянно увеличаване на заболелите с всяка изминала година.

Клиника на заболяването и рисково поведение

Развива се в шийката - част от матката, която е отворена към влагалището. Нормалните клетки от лигавицата на маточната шийка променят своята структура и функция и започват да се делят неконтролируемо. Най-често това се дължи на действието на Човешкия папиломен вирус (HPV - вирусът). В резултат на това се образува плътна маса от ракови клетки – тумор. Обикновено туморът има злокачествени характеристики - нараства бързо и дава разсейки (метастази) по хода на лимфната и кръвоносната система.

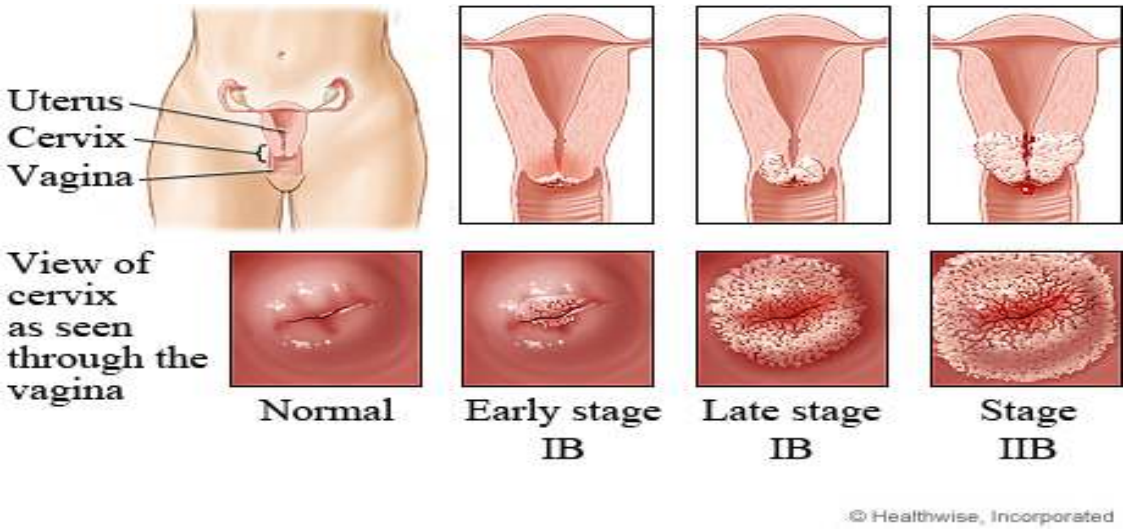

Тийнейджърките , които нямат полови контакти могат значително да намалят риска от развитие на рак на маточната шийка. Ракът на маточната шийка най-често се предава по време на полов акт , затова ако се избягва, това ще помогне за предотвратяване на младите момичета от заразяване с инфекцията, която може да доведе до рак на шийката на матката . Ако водят полов живот те могат да предотвратят рака на маточната шийка като ограничат сексуалните партньори и като използват винаги презервативи. Тютюнопушенето също увеличава риска от заболяване. Канцерогените в тютюна увеличават риска от много ракови състояния, в това число рака на маточната шийка. Жените пушачи увеличават повече от два пъти, в сравнение с непушачите, вероятността за развитие на рак на маточната шийка. Тютюнопушенето води до отслабване на локалния противотуморен имунитет и пречи на локалната защитна реакция на клетките. Дългогодишната употреба на контрацептиви също е свързана с повишен риск от рак на маточната шийка

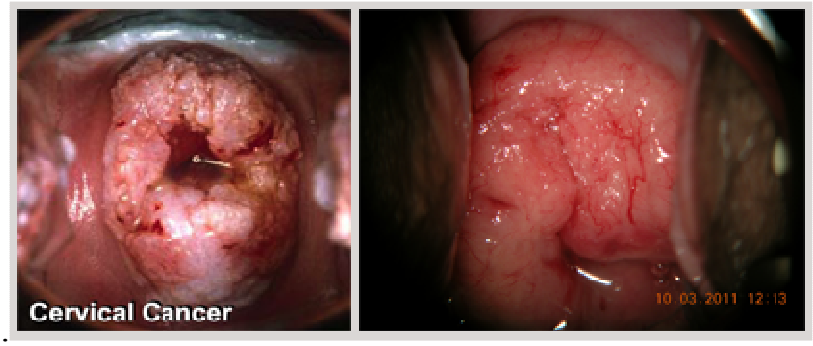

Симптоми

За съжаление симптомите при рак на маточната шийка са неспецифични. Най - често оплакванията се появяват едва когато заболяването е в напреднал стадий.

Най-честите неспецифични оплаквания са:

- болка в малкия таз (в долната част на корема)

- болка и/или кървене при полов акт

- обилна и продължителна менструация (която преди това е била нормнална)

- кръвотечение между менструалните цикли

В напреднали стадии се наблюдава :

- обща отпадналост

- загуба на тегло

- оплаквания от други органи в резултат на метастазиране на процеса (разсейки). По съседство симптоми от страна на пикочния мехур и уретерите. Симптоми от засягане на лимфни възли, кости, бял дроб, черен дроб, мозък и др.

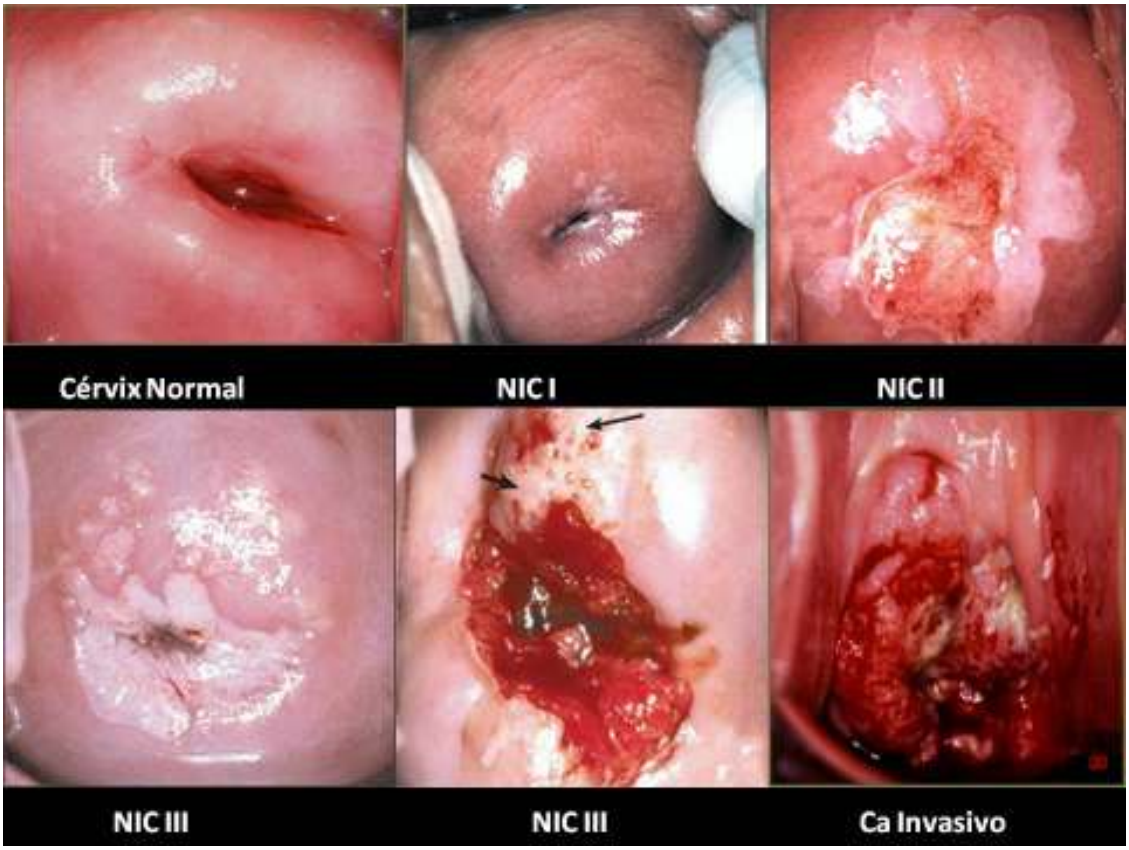

Превръщането на изменените клетки на маточната шийка в ракови е бавен процес. Тъй като ранните етапи от развитието на заболяването не предизвикват никакви осезаеми симптоми, промените могат да бъдат открити само чрез скрининг (профилактични прегледи). Редовните скринингови прегледи за рак на маточната шийка имат за цел да открият изменените клетки в ранните стадии, когато променените участъци могат да бъдат лекувани, или отстранени, без да се развие рак на маточната шийка. Лечението на заболяването в по-късен стадий налага оперативно лечение, което понякога се допълва с радиоактивно облъчване и химиотерапия. Скрининговият преглед за предпазване от рак на маточната шийка не е по-различен от обикновения гинекологичен преглед. Манипулациите са бързи, безопасни и безболезнени. ***Ваксинацията*** срещу рак на маточната шийка и ***редовните профилактични прегледи*** са основните превантивни мерки при млади момичета и сексуално активни жени. Препоръчителна е ваксинацията на момичета, преди започване на полов живот, защото ефикасността на защитата при тях е най-висока. Ваксинацията може да

се прилага и на жени до 55-годишна възраст, като имунизацията не отменя редовните профилактични прегледи /цитонамазка/.

В световен мащаб, където ваксините срещу рак на маточната шийка се прилагат от години по национални програми и обхващат над 75% от кохортата, вече има данни за създаване на колективен имунитет. Т.е., дори жени, които не са ваксинирани срещу човешкия папилома вирус, са изложени на наполовина по-малък риск да се заразят с високорисков (онкогенен) HPV тип, ако в обществото, в което живеят, повечето дами и момичета са имунизирани

Как действа ваксината?

Ваксините помагат на организма да се предпази от инфекции посредством изработване на специфичен имунен отговор срещу съответния болестотворен агент - бактерия, вирус, или токсин. Ваксината срещу рак на маточната шийка съдържа неинфекциозни, вирусоподобни частици (ВПЧ, VLPs). Това означава, че не може да бъде причинено заразяване с вируса, или развитие на рак на маточната шийка, вследствие на имунизацията. След прилагането й в организма се развива специфична имунна защита срещу тези агенти. Така организмът успява ефективно да се защити от инфекцията, без да развие болестта. Имунната система разпознава специфични участъци от причинителя (антигени) и изработва срещу тях специфични белтъци (антитела). При момичета от 10 до 14 г., нивата на антитела като отговор към ваксинацията са 6 пъти по-високи за HPV16 и 3 пъти по-високи за HPV18, в сравнение с тези при жени от 15 до 25 год.

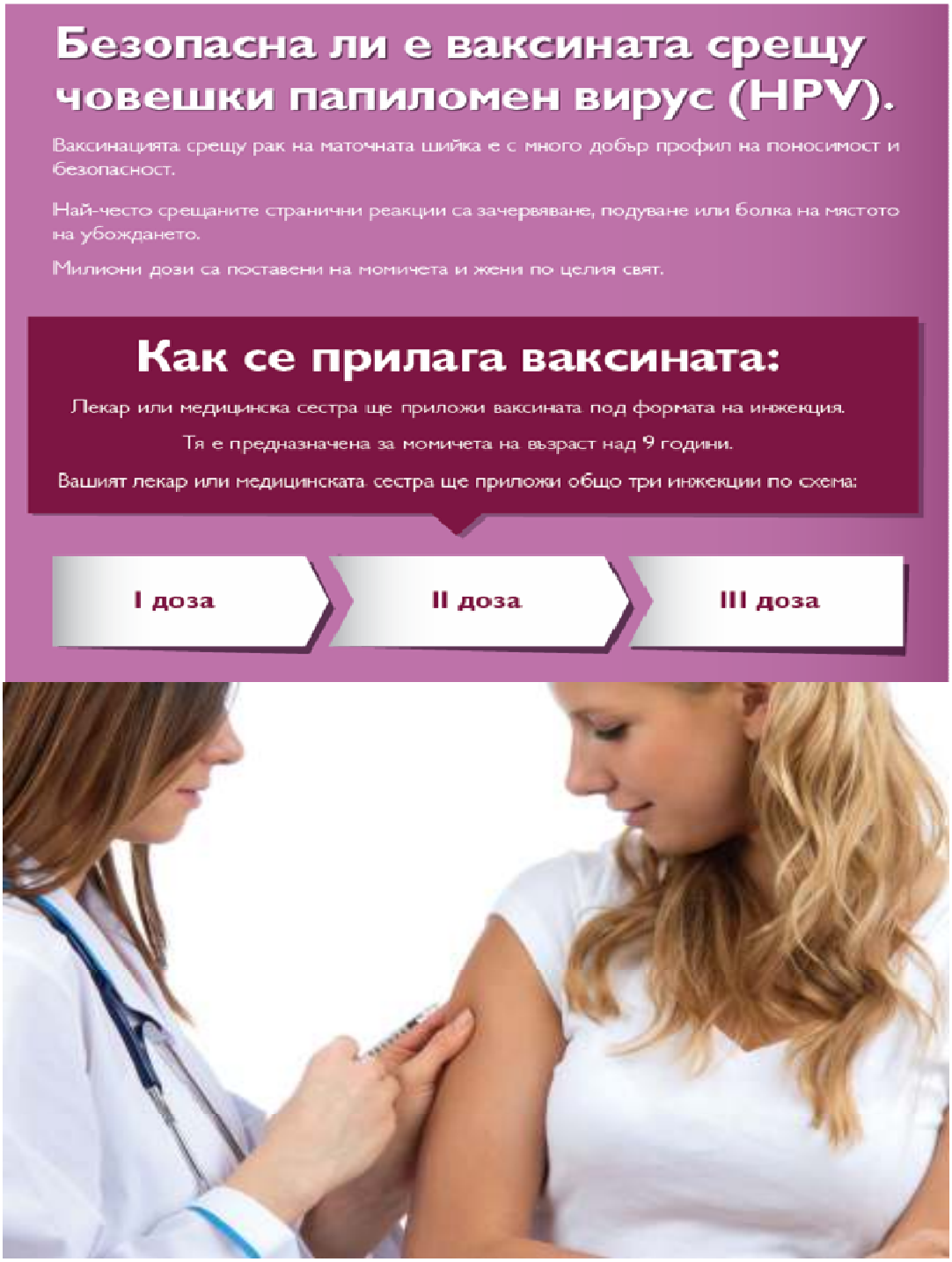

Защо профилактичните прегледи при гинеколог са толкова важни?

Редовният скрининг /профилактични прегледи и цитонамазки/ се препоръчва при всички сексуално активни жени, тъй като осигурява ранно откриване на абнормените /заразени/ клетки и преканцерозните лезии /предракови състояния/ и ранно отстраняване на променените тъкани /напр. конизация/. ***Най-добрата защита от това заболяване е комбинацията от редовни прегледи и имунизация.***

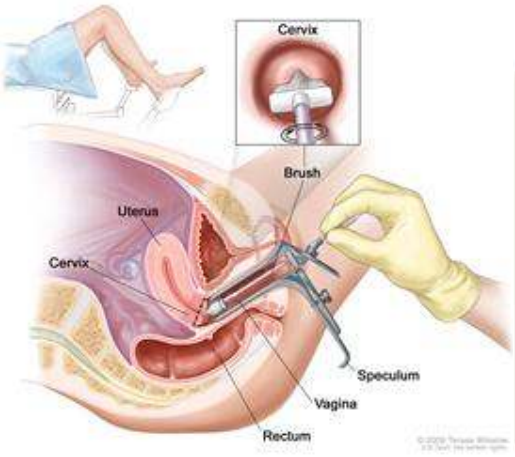

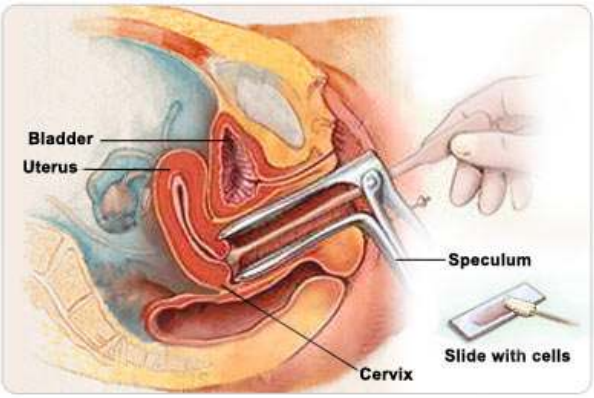

Да продължим заедно, обединени в усилията за повишаване здравната култура на обществото и ограничаване на рака на маточната шийка. .... днешните момичета, утре ще станат жени!